11.01.2018 г. / 02:23:40

Вяра

11.01 по еретическия, †29 декември по църковния календар - Свети четиринадесет хиляди младенци, избити от Ирод във Витлеем. Св. преподобни Маркел

В памет на светите четиринадесет хиляди младенци, избити от Ирод във Витлеем (I в.)

Избиване на светите четиринадесет хиляди младенци във Витлеем. Фрагмент от миниатюра в стара ромейска минология

Ирод, като се видял подигран от мъдреците, твърде много се разгневил. А на кого се разгневил? От една страна - на мъдреците, които му се подиграли, а от друга - на новородения Цар Иудейски. На мъдреците се разгневил за това, че те не се върнали при него и не го известили за Младенеца; а на Христа се разгневил поради страх, да не би Той да му отнеме

царството, защото, не знаейки, че царството Христово “не е от тоя свят”, Ирод предполагал, че Христос ще владее земно царство. И какво сторил окаяният Ирод, не бидейки в състояние нито да отмъсти на мъдреците, защото те вече си били заминали, нито да убие Христа, защото не би могъл да Го намери? Той излял гнева си върху невинни младенци. Както хищният звяр, когато е ранен, често не гледа този, който го е ранил, но се хвърля направо върху това, което е пред очите му, и в ярост го разкъсва, като че ли то е виновник за раната му, така и Ирод, измъчван от гняв и не намирайки виновници за гнева си, обърнал яростта си към младенци, които в нищо не били виновни пред него. Той изпратил въоръжени като за война войници, за да “избият всички младенци във Витлеем и във всичките му предели, от две години и надолу, според времето, което бил точно узнал от мъдреците”. Ирод помнел посоченото от мъдреците време на поява на звездата, която съгласно тълкуването на свети Златоуст и на свети Теофилакт се появила още преди Рождество Христово. Но преди колко време точно? Ако тя се е появила в самия час на Благовещението, то от Благовещението на Пресвета Богородица до Рождество Христово са изминали девет месеца. Но мъдреците дошли в Иерусалим в самия ден на Рождеството и се поклонили на Христа във Витлеем и отишли в страната си по друг път. Затова Ирод не разбрал веднага, че е подигран от тях, но отначало предполагал, че те, като не намерили търсения младенец и като се срамували от грешката си, не посмели да се явят пред него и тайно, със срам, се върнали у дома си. След това, след четиридесет дни, в Соломоновия храм станало славно събитие: старецът Симеон и Анна пророчица посрещнали тук Божествения Младенец, донесен от Божията Майка в деня на очистването, и свидетелствали за Христа и много и явно благовестели за Него на народа. Слухът за това, което се случило в храма по време на Сретение Господне, се разпространил из цял Иерусалим и достигнал до царя. Тогава

Ирод разбрал, че това е наистина търсеният Младенец и че е било справедливо казаното от мъдреците за новороденния Цар, Когото те намерили във Витлеем, но не се върнали при Ирод, като презрели властта му. Беззаконният Ирод се разгневил извънредно. Той веднага започнал да се опитва да намери Младенеца с помощта на коварство и на тайни хитрини, но не могъл, защото Иосиф избягал с Него в Египет веднага след явилото му се видение. Опитите на Ирод да намери Христа продължили една година. След това по някаква причина му се наложило да отиде в Рим при Кесаря и Ирод бил в голямо смущение, че още не е намерил търсения Младенец, защото се боял да не би в негово отсъствие да се намери и да се прослави в народа нов цар и да не би той да отнеме от него Иудейското царство. Затова той веднага решил в ума си да избие всички витлеемски деца, за да погуби по този начин заедно с тях и родилия се Цар. И това беззаконно детеубийство се извършило на 29 декември в първата година след Рождество Христово; в този ден е и прието от Църквата да се празнува паметта на избитите младенци. От времето на появата на звездата до тогава били изминали една година и девет месеца. А това, че Ирод е избил младенците от две години и надолу, той сторил поради страх и за по-голяма сигурност. Свети Златоуст казва така: “Не се чуди, че Ирод заповядал да се избият младенците от две години и надолу: яростта и страхът се събрали в мъчителя; затова Ирод станал твърде предпазлив и поради големия си страх обрекъл на убийство и по-големи младенци.” Съгласно с това говори и Евтимий: “Ирод предполагал, че звездата не се е появила веднага на влъхвите, но че Младенецът се родил дълго преди появата . И за по-голяма сигурност той наредил да изпреварят времето с две години.”

Младенците били избивани по различен начин: едни убивали с меч, други разбивали в камъни и стени, трети хвърляли на земята и тъпчели с нозе, душели с ръце, разкъсвали и

раздирали на части, пробождали, разсичали на половина.

Плачът на Рахил за избитите Витлеемски младенци. Стара българска стенопис. Скопие, област Македония

Майките горчиво ридаели; силният им вопъл стигал до небесата; те скубели косите си, разкъсвали дрехите си и раздирали плътта си, тъй че се изпълнили думите на пророк Иеремия: “глас бе чут в Рама, плач и ридание, и писък голям; Рахил плачеше за децата си, и не искаше да се утеши, защото ги няма”. Рама бил град, разположен на хълм в пределите на Вениаминовото коляно. А някои наричали Витлеем Рахил, защото там била погребана Рахил, съпруга на патриарх Иаков и майка на Вениамин. От нейната гробница и Витлеем получил името Рахил. И така, когато избивали младенците в Рахил, тоест във Витлеем, в град Рама, който отстоял не много далеч от Витлеем, се чували плачът, риданието и силният писък на майките, плачещи за убитите си чеда. Този плач описват отчасти двама светии, носещи името Иоан: Златоуст и Дамаскин. Първият от тях повествува следното:

“Като видели това, майките попитали убийците:

- Защо убивате децата ни? Каква обида са причинили те на царя или на вас?

И нямало никой, който да отговори защо се извършва това напразно убийство, нямало никой, който да ги утеши в това

голямо нещастие. А те с вопли викали към войниците:

- Пощадете ни, пощадете! Нима самите вие нямате майки? Нима не познавате майчината любов? Нима нямате жени? Нима не сте били обичани от майките си? Нима не се страхувате, че и с децата ви може да се случи същото? Съжалете се над нас! Не ни лишавайте от децата ни, но първо избийте самите нас, защото ние нямаме сила да понесем смъртта на децата си! Пронижете самите нас! Ако децата ни са ви причинили някакво зло, то нека и ние да умрем заедно с тях!

Така викали те в сърдечната си мъка и като обезумели от печал, забравяйки срама, раздирали дрехите върху себе си, от скръб се биели в гърдите, дерели лицата си, скубели косите си и призовавали за свидетели небесата, викайки към Бога:

- О, Владико наш, Господи! Какво означава тази голяма жестокост на царя? Той въстава срещу творението Ти: Ти Си създал, а той убива; Ти ни даде деца, а той ги отнема от нас! Защо родихме момчета, след като младенците ни трябва да бъдат подложени на такава мъчителна смърт?”

Свети Иоан Дамаскин повествува за този плач така:

“Майките, претърпели страдания при раждането на децата си, седели при труповете на убитите младенци, с разпуснати коси, издигайки ръце към небето, скубели косите си, посипвали главите си с пепел, призовавали небесата за свидетели и обливайки се със сълзи, говорели на отсъстващия Ирод така, все едно че е там:

- Царю, какво означава тази твоя заповед, насочена против нас? Нима ти не си баща на децата си? Нима не знаеш колко е голяма любовта на родителите към децата? Звездата ли те оскърби? Но защо тогава не насочиш стрелите си към небето,

а пресушаваш млякото в гърдите ни? Влъхвите ли ти причиниха зло? Но тогава защо не воюваш с Персия, а лишаваш Витлеем от деца? Ако се е родил нов цар и ти си узнал за това от книгите, тогава хвани Гавриил и го прати в затвора!”

Скоро след избиването на светите младенци, броят на които бил четиринадесет хиляди, Божие наказание постигнало и самия убиец - цар Ирод. Жесток бил краят на живота му: обхванат от треска, болки във вътрешностите, оток на нозете, запушване на ноздрите, треперене на цялото тяло и разпадане на всички членове, лукавият цар, изяждан от червеи, изпуснал духа си в страшни мъчения. Повествува се също, че не му било достатъчно да избие витлеемските младенци, но при самата си кончина предал на смърт мнозина от най-знатните и най-славните граждани на Иерусалим: така той умъртвил иудейският първосвещеник Хиркан, а също всички тези първосвещеници и народни книжници, които по-рано попитал: “Къде трябва да се роди Христос?” - и които му отговорили: “Във Витлеем иудейски”.

Впоследствие той умъртвил всички с меч. И това било за тях праведен съд Божий, така че всички те заедно с Ирод умрели в жестоки мъчения, както възвестил за това ангелът на Иосиф в Египет:

- Измряха ония, които търсеха душата на Младенеца.

Очевидно търсел е не само Ирод, но и всичките му съветници, първосвещениците и книжниците. Затова и умрял не само Ирод, но и всички, които заедно с него търсели душата на Младенеца. Той бил умъртвен от Самия Бог, а те били избити от Ирод, на когото съчувствали, от него и приели жестока кончина. А че всички те са търсели Христа, за да Го убият и са били единодушни с Ирод, се вижда ето откъде: когато починал праведният старец Симеон Богоприимец,

който свидетелствал за Христа в храма и пред целия народ, тогава, заради това, те не го сподобили с достойно погребение, което би приличало на толкова свят мъж, премъдър учител, прозорлив пророк и уважаван от всички старец. Те предали на смърт и свети пророк Захария за това, че той поставил Пречистата Дева, влязла с Младенеца в храма за очистване, на мястото за девици, където омъжени жени не трябвало да стоят. За това споменават светите Григорий Нисийски, Кирил Александрийски и Андрей Критски.

Когато книжниците и фарисеите видели това, възнегодували. А Захария им се противопоставил, като удостоверил, че тази Майка и след раждането останала чиста Дева. Те не му повярвали и тогава светецът казал, че човешката природа заедно с всяко друго създание е подчинена на своя Създател и че в Неговата всесилна воля е да устройва Своята твар според Своето произволение и да направи така, че Дева да роди и след рождеството да си остане пак Дева.

- Затова и допуснах тази Майка до мястото за девици - казал той, - защото тя е истинска Дева.

Книжниците се разярили в сърцата си срещу Захария, който според тях бил явен законопрестъпник, и изяждани от завист, се гневели както за това, че Майката на Младенеца била поставена на мястото за девици, така и за това, че се възгласявали такива свидетелства за Младенеца. Те не скрили чувствата си пред Ирод, но му ги изказали и незабавно почнали да търсят Младенеца, но не Го намерили, защото през това време Иосиф избягал с Мария в Египет. Оттогава книжниците започнали силно да се гневят срещу свети Захария, а заедно с него и срещу стареца Симеон. Симеон скоро починал и те не го сподобили с достойно погребение. А Захария впоследствие, по тяхно настояване, бил осъден от Ирод на смърт. По време на избиването на витлеемските

младенци свети Захария бил убит между църквата и олтара за това, че не дал сина си Иоан да бъде убит. Така книжниците и фарисеите му отмъстили за свидетелството му за Пречистата Дева и за това, че я поставил в храма на мястото за девици. Скоро и самите те приели заслужено смъртно наказание от ръката на своя цар Ирод. С каквато мярка мерили, с такава им било отмерено. Отделно от тях били посечени от Ирод и седемдесет от най-мъдрите мъже, чието събрание се наричало Синедрион. Той оставил жив само един от тях, но и него заповядал да ослепят. По това време в Иерусалим имало двама премъдри, знаменити и обичани от всички учители: Иуда, наричан Аврифей, и Матей Гаргулоти. Ирод наредил да ги изгорят живи заедно с неколцина техни другари. Но още преди това Ирод свирепо въстанал срещу собствения си дом: екзекутирал брат си Ферор, сестра си Саломия и мъжа ѝ, който произхождал от Давидовото коляно, своята жена Мариамна - също от Давидовото коляно, родения от нея свой син Антипатър, след това още двама свои сина - Аристовул и Александър, и мнозина други невинни предал на смърт. Накрая, намирайки се вече близо до смъртта, Ирод завещал на най-верните от воините си какво да сторят с другите славни иудейски мъже, каквито останали не малко на брой при него, държани в окови; той наредил, когато изпусне духа си, воините незабавно да убият всички тези затворници, за да не се възрадват иудеите за смъртта му, но по-скоро да заплачат при вида на толкова много убити свои мъже. Така злият загинал от зла смърт, като погубил мнозина заедно със себе си. Той се поселил в ада заедно със своите съмишленици. А светите младенци, избити за Христа, се въдворили с ангелите на небесата, защото наистина на такива деца е царството небесно в Христа, нашия Господ, Комуто слава во веки. Амин.

Тропарь мучеников 14 000 младенцев

глас 1

Болезньми святых, имиже о Тебе пострадаша,/ умолен буди, Господи,/ и вся наша болезни исцели,// Человеколюбче, молимся.

Кондак мучеников 14 000 младенцев

глас 4

Звезда волхвы посла к Рождшемуся,/ и Ирод неправедное воинство посла люто,// убити мня во яслех яко Младенца лежаща.

Кондак младенцев

глас 6

В Вифлееме рождшуся Царю, волсви от Персиды с дары приходят,/ звездою свыше наставляеми,/ но Ирод смущается и пожинает младенцы, яко пшеницу,/ и рыдает себе,/ яко держава его вскоре разорится.

Житие на преподобния наш отец Маркел, игумен на Обителта на незаспиващите († 485 г.)

Преподобният Маркел бил родом от сирийския град Апамея и произхождал от славно и богато християнско семейство. Като се лишил от родителите си още в младите си години, той отишъл във великата Антиохия, за да се обучи там на различни науки, които той в скоро време овладял напълно, и тогава се разгорял от желание да придобие и вътрешна, духовна мъдрост. За тази цел Маркел решил да се отправи към Ефес, където, както бил слушал, имало множество мъже, съвършени в добродетелта. Като излязъл от Антиохия, той най-напред раздал на бедните цялото богато бащино наследство, което владеел в Апамея, и като презрял по този начин всичко светско, скоро достигнал Ефес. Като се поселил тук при един благочестив човек, той започнал да се подвизава в добродетелта под ръководството на някой си Промот, който бил достигнал висше духовно съвършенство. И блаженият Маркел получил голяма духовна полза, като гледал добродетелното житие на този и на другите свети ефески мъже.

Като че сплитайки венец от различни цветя, той се поучавал на различни добродетели, имайки пред себе си различни примери на Богоугодно житие. Живеейки в доброволна нищета, той придобивал потребното за тялото с труда на ръцете си. Умеейки да пише красиво, той прекарвал всичките си нощи в молитва, а дните - в преписване на книги; тези книги продавал на справедлива цена и част от парите употребявал за свои нужди, а останалото раздавал на бедните.

Такова било началото на добродетелното му житие. Като чул след това, че във Византион живее някой си авва Александър, премъдър и велик в делото и словото, способен да доведе мнозина до спасение, Маркел напуснал Ефес и побързал към него. В това време свети Александър пребивавал с братята си при църквата “Свети Мина”; впоследствие той построил на морския бряг прочут манастир, в който въвел нов устав, повеляващ денем и нощем да се слави Бога с непрестанно псалмопение: братята пеели в църквата, сменяйки се през час. Като дошъл във Византион, Маркел се запознал с един монах от тази обител, на име Иаков, който и го завел при авва Александър. Аввата, като предвидял в него Божията благодат, го облякъл в монашески чин и предсказал за двамата, че ще се сподобят с много Божествени дарования. Той рекъл:

- Андрей първи е тръгнал след Христа, но Иоан го е настигнал.

Той нарекъл Иаков Андрей, а Маркел Иоан, защото видял, че и двамата еднакво горели духом към Бога и ако Иаков, подобно на апостол Андрей, първи взел върху себе си игото Христово, то Маркел, подобно на апостол Иоан, го надминал с многото си дарования. А Маркел наистина бил подобен на свети Иоан - девственика и Богослова, с непорочното си девство и с боговдъхновената си премъдрост. Като се подвизавал достатъчно време в тази обител, той придобил дара на прозорливостта, и като предвидял скорошната кончина на учителя си, авва Александър, а също и това, че след преставянето на аввата честта на настоятелството ще бъде предложена на него, Маркел тайно напуснал манастира; бидейки още млад, той не искал да властва над по-старите и да има подчинени, а предпочитал сам да бъде подчинен. Той започнал да обикаля околните страни, като посещавал подвизаващите се по различен начин отци и от всеки от тях получавал някаква полза за себе си. Междувременно свети

Александър отишъл при Господа. Всички братя единодушно желаели Маркел да заеме неговото място и скърбели, като не го намирали никъде. Тогава те поставили за началник на обителта някой си Иоан, мъж на преклонни години и благоразумен. Като узнал за този избор, свети Маркел незабавно се върнал и всички братя се радвали на завръщането му. Авва Иоан много го обичал, защото той му бил твърде полезен, бил му като дясна ръка. След известно време авва Иоан преместил манастира на друго, по-уединено място, във Витиния, срещу град Состений; мястото се наричало Иринеум, което значи “мирно”, защото това място, отдалечено от народната мълва и от шума, наистина било мирно прибежище за монасите. В преместения манастир се запазил непроменен предишния устав, повеляващ на братята посменно денем и нощем да славословят Бога в църквата. Заради този устав манастирът носел името “Обител на незаспиващите”. Всички строителни работи на новото място и грижите за манастира били поверени на Маркел, като човек верен и благоизкусен във всяко дело. Той скоро трябвало да приеме и самото началство над манастира, което и самият той прозрял с прозорливите си очи, и за което било открито от Бога на неколцина от братята. Игуменът на един близък манастир - Македоний (не онзи Македоний, който бил духоборец, а друг; онзи бил от числото на отлъчените), мъж прозорлив, предсказал на преподобния Маркел, че той не само ще бъде пастир на словесното стадо, но и самото му име ще се прослави по цялата земя заради добродетелното му житие и светостта му.

- Много елини и варвари - казал той, - научени от него, ще оставят заблудата на отците си и ще се обърнат към Бога, и Бог ще бъде прославен чрез него.

А преподобният бил толкова смирен, че не се гнусял сам да пасе манастирските магарета и на братята едва им се удало да

убедят него, достойния да стане пастир на словесното стадо, да престане да пасе безсловесните.

Скоро авва Иоан отишъл при Господа и блаженият Маркел бил поставен за игумен на обителта на незаспиващите. Той бил много милостив към бедните, като ежедневно хранел множество гладни. И Бог съдействал на доброто му служение; както някога Той умножил пет хляба и две риби, за да нахрани пет хиляди души, така и в обителта на Маркел малкото количество храна невидимо и чудесно се умножавало, така че стигало не само за братята, но и за всекидевното изхранване на множество бедни и странници, както ще бъде разказано за това по-нататък.

Словесното стадо на преподобния се увеличавало и братята всекидневно нараствали по брой. За толкова голям брой духовни мъже, събрали се при него заради добродетелите му, се появила нужда от по-пространна ограда, по-обширен храм за молитва, по-големи запаси от храна и други необходими за човешкия живот потребности; а в същото време той изразходил всичко за изхранване на бедните. Но Бог, на Когото преподобният бил възложил цялото си упование, не оставил Своите раби и доставил всичко необходимо по следния начин.

Имало един мъж, на име Фаретрий, който притежавал голямо богатство. Като възлюбил благочестивия живот, той дошъл при преподобния, като довел със себе си и двамата си сина, все още малки момчета, и изявил желание да стане монах. Той дал на обителта всичките си богатства и скоро бил облечен в монашески чин заедно с двамата си сина. С пожертваните от него пари най-напред била съградена нова каменна църква, прекрасна и обширна, след това била построена наново цялата манастирска ограда и били издигнати множество нови килии, а старите били обновени.

Освен това били устроени болница и странноприемница и били довършени всички строителни работи. Със средствата, пожертвани от Фаретрий, били закупени и храна, дрехи и други необходими неща за манастира. Така Бог Промислител на дело изпълнил обещаното от Господ: “първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде”.

Славата на преподобния Маркел и на установеното в неговата обител непрестанно славословие се разпространила навсякъде. Мнозина харесали този устав и го въвели в манастирите си, като измолвали наставници от преподобния. И както от Едем изтичали реки, така и от обителта на Маркел се разпространили по всички манастири, разположени в различните страни и градове, устави и правила за монашеско житие и непрестанно църковно пение. Игумените на всички манастири били монаси от обителта на Маркел и навсякъде се съблюдавал чинът на обителта на незаспиващите, защото преподобният бил чиноначалник, архимандрит, законодател и управител на всички манастири в тази страна. И мнозина от гърците и варварите се обърнали към истинния Бог по неговите наставления съгласно пророчеството на споменатия прозорлив Македоний. Така ликовете на земните ангели, славословещи Бога денем и нощем, все повече се умножавали.

Сега трябва да разкажем и за чудесата на преподобния.

Трима епископи били взети в плен от варварите. Като се освободили, те се връщали у дома си, но тъй като пътят им минавал покрай обителта на преподобния Маркел, те свърнали от пътя и се отбили при него. Той ги приел с любов и ги успокоил, и когато те се канели да си тръгват, той пожелал да им даде нещо за из път, тъй като те били твърде бедни. Като повикал икономa, на име Иулиан, преподобният попитал колко пари има при него в хранилището?

- Десет сребърника - отговорил той.

Тогава свети Маркел му наредил да даде всичките пари на тези трима епископи, но икономът отишъл и дал на всеки само по един сребърник, а другите задържал за нуждите на манастира. Като видял духом това, светецът повикал икономa и му наредил непременно да предаде на епископите и другите сребърници. Тогава икономът им дал още по два и като им раздал по този начин общо девет, все пак задържал десетия. И той сторил това заради бедните, които ежедневно идвали в манастира. След това един благочестив човек, подбуждан духом, дошъл при преподобния и му дал деветдесет таланта злато за нуждите на манастира. Тогава преподобният Маркел повикал икономa Иулиан и с гняв започнал да го изобличава в скъперничество:

- Ето, Бог искаше да ни изпрати чрез ръката на този благочестив човек сто таланта, но тъй като ти задържа един сребърник, оказвайки непослушание към заповедта ми, нашият общ Промислител, Който иска да ни въздаде стократно, ни лиши от десет таланта.

Посраменият иконом паднал в нозете му, молейки за прошка.

Преподобният притежавал и благодатта да подава изцеления на болните; той изцерил с едно докосване монах Елпидий, който имал болезнен тумор в устата си. Излекувал с едно свое докосване и монах Стефан, който страдал от тежко стомашно заболяване, тъй че никакво лечение не можело да му помогне и той вече се бил отчаял за живота си; светецът го изцерил, като се допрял до корема и до гръбнака му. Когато споменатият иконом Иулиан се разболял и вече бил близо до смъртта, преподобният му дал двойно лекарство - душевно и телесно: той първо го научил да не престъпва заповедите на игумена и да не се уповава на временното богатство, а да

разчита на Бога, Който се грижи еднакво за всички, и като изправил по този начин душата му, той го изцерил и от телесната болест.

Трябва да се разкаже и за още едно по-чудно събитие. Един евреин страдал от неизлечима болест: имал на тялото си зловонни язви. Когато цялото изкуство на лекарите се оказало безсилно и болният се отчаял за излекуването си, тогава прибягнал към преподобния Маркел, този бърз и безкористен лечител, като към своя последна надежда. Преподобният го попитал за вярата му и когато узнал за злочестието му, казал, че за него е невъзможно да получи изцеление, ако преди това не приеме християнската вяра. Евреинът обещал, че ще се обърне към Христа веднага щом получи изцеление. Като склонил към молбата му, старецът го изцерил с молитвата си и човекът незабавно приел християнската вяра. Но не минали и четири дни и той отново се върнал към предишната си вяра. Завърнала се при него и предишната му болест: както след вярата последвало изцеление, така и след отстъпничеството му - се върнала болестта. Принуден, макар и против волята си, отново да прибегне към светеца, той отново се отрекъл, присъединил се към благочестието и молел незлобивия отец за милост. Като получил изцеление за втори път, той, след като изминали немного дни, отново се върнал като “свиня в тинната кал”, и отново го постигнала още по-жестока болест.

Тогава той отново прибягнал към светеца и това се повторило няколко пъти. Накрая преподобният му казал:

- Знай, човече, че не мен мамиш, а Христа, защото не аз те изцерявам, а Христос, и ти не можеш да укриеш нечестието на сърцето си пред всевиждащото Му око, като Го почиташ с устните си, а сърцето ти стои далеч от Него, и като на думи изповядваш благочестие, а на дело се отклоняваш към предишното си злочестие. Обърни се с цялото си сърце към

Христа, без никакво лукавство, и веднага ще се изцериш, и не само тялом, но и с душата си.

Но иудеят отговорил на светеца:

- Каквото и да ми се наложи да изтърпя, никога не ще оставя вярата на отците си.

Като чул тези думи, преподобният мълчаливо си тръгнал от него, а болният, като се отдалечил малко от обителта, внезапно паднал и умрял, както тялом, така и с душата си. Като узнал за това, светият отец заплакал и рекъл:

- “Не изкушавайте Господа, вашия Бог”

Но да продължим повествованието си за изцелението на верните. Един човек, на име Кир, който впоследствие станал велик в монашеското житие и послужил на мнозина за полза и укрепване, преди да приеме монашество, притежавал голяма телесна сила и бил твърде изкусен в борбата. Неочаквано, по Божие допущение, дяволът го поразил с гнойна болест от нозете до главата, както някога Иов, и изгнила не само цялата му кожа, но и плътта му така, че се виждали само оголените му кости. Колко големи са били страданията на този човек, не би могло дори да се опише. И било невъзможно да бъде излекуван с каквито и да е човешки лекарства, а само с Божествени, подател на които бил свети Маркел. Когато болният паднал в нозете му, молейки със сълзи изцеление, блаженият веднага въздигнал ръцете си към небето и по обичая си извършил усърдна молитва за болния. Като се допрял след това с ръка до язвите му, рекъл:

- О, добри човече! На тези страдания не им подобава да те надвият, и на борещия се с невидимите врагове не му прилича да има грижа за тялото. Уповавай се на Господа и ако избереш Всевишния за твоя прибежище, тази язва ще се отдалечи от

храма на тялото ти.

Като казал това светецът, болестта незабавно оставила човека. Язвите започнали да се покриват с плът видимо за всички, подобно на това, което е описано в пророчеството на Иезекиил, жилите се оправили, ставите укрепнали и се покрили с кожа, и Кир, противно на всички очаквания, скоро оздравял. Божият угодник, по дадената му от Бога благодат, подавал чудесни изцеления не само на тези, до които се докосвал с ръцете си, но дори и на намиращите се далеч от него.

На съпругата на един дякон на име Евгений дошло време да ражда, но тя не можела да роди, и нито лекарите, нито бабите акушерки могли да окажат помощ. Вече всички се отчаяли за живота ѝ и тя лежала в безсъзнание. Тогава мъжът ѝ паднал в нозете на преподобния и започнал със сълзи да го умолява да помогне. Преподобният се помолил и като благословил един хляб, го дал на дякона, за да го положи по-скоро върху гърдите на болната. Щом това било сторено, жената родила младенец и се освободила от страданията.

Като дошла на себе си, тя започнала да разпитва:

- Къде е монахът, който ме освободи от страданията ми? Къде е този, който ме спаси от смърт?

А на въпроса, кой е този монах, жената описала външния вид на явилия се монах и всички узнали, че това е бил преподобният Маркел, който се явил и я избавил от смърт.

Този блажен отец, достигнал такова съвършенство в монашеския живот, че заради непорочността и светостта му с него съжителствали ангели. Игуменът на един манастир, разположен при река Ефрат, на име Сергий, като слушал много за преподобния, дошъл, за да го види, и съзрял много

повече от това, което му разказвали. Веднъж, когато те стоели заедно на молитва и Сергий видял, че когато преподобният прекланял коленете си, два светли ангела го поддържали от двете страни и го повдигнали от земята, а лицето му по време на молитвата станало светло като мълния. Като видял това, Сергий се разтреперил от страх и душата му едва не напуснала тялото му от ужас.

Бог дал откровения за Своя угодник Маркел и на други велики отци. Елисей, игумен на Деския манастир, желаел да види светеца и да узнае житието му. Когато той се молел на Бога за това, Господ му явил във видение Маркел такъв, какъвто бил на външен вид, и му открил висотата на добродетелите му. Впоследствие Елисей разказал това на ученика на свети Маркел - Петър, който случайно се намирал при него.

На Гавдиол, игумен на манастир, разположен до град Помпей, при Евксинско море, било открито, че на Маркел е дадена от Бога благодат, равна с благодатта на законодателя Моисей. Гавдиол засвидетелствал това на ученика на Маркел Таласий. Преподобният наистина притежавал пророческа дарба, защото това, което той предричал някому, винаги се сбъдвало. Веднъж при него дошъл един епископ, който бил голям скъперник. Блаженият го помолил да му даде два златни динария на заем, за да ги раздаде на бедните, но епископът не му дал, като казал, че няма. Тогава преподобният пророчески му казал:

- Скоро няма да имаш и собствено тяло, което ще бъде прието от гроба, а златото ти ще остане за манастирското братство.

Така и станало. Не минали и два дни, когато епископът умрял, а имуществото му било дадено в обителта на преподобния, съгласно неговото пророчество. Преподобният

виждал намиращото се надалеч, все едно, че е пред очите му. Веднъж учениците му плавали на кораби в Евксинско море поради някаква манастирска нужда. Извила се голяма буря, морето се развълнувало и те вече се отчаяли за живота си. В това време преподобният им се явил и ги спасил, като ги довел благополучно до пристанището. Когато били в град Анкира, един от тях, на име Павел, тежко се разболял и монасите, които били с него, вече мислели да го оставят там. Тогава болният, като въздъхнал от дълбочината на сърцето си, през сълзи възкликнал:

- Отче Маркеле, къде са молитвите ти? Ти ме повери на Бога, а ето, аз загивам, и което е най-прискръбно от всичко, загивам извън твоето стадо и далеч от братята си!

Така през сълзи говорел болният в град Анкира и преподобният в обителта чул плача и болката му, и казал на ученика си Кесарий, че един от братята, изпратени по служба, се намира в скръб и болест. Като се изправил, той се помолил за него, и Павел в същия миг оздравял. А Кесарий запомнил времето и когато братята се върнали, се оказало, че Павел оздравял в Анкира в същия час, в който светият отец, виждайки болестта му, се помолил за него.

Веднъж Бог наказал земята с голям глад. Началникът на манастирската житница, на име Малх, дошъл при преподобния и му съобщил, че житото вече привършва и хлябът ще стигне само за десетина дни.

- Върви и изпълнявай послушанието си, и нямай грижа за нищо - отговорил му светецът.

Като предположил, че аввата се надява някъде отдалеч да бъде доставен хляб в изобилие, Малх, по обичая си, продължил да раздава хляб от житницата не само за нуждите на братята, но и за сиромасите. Изминали пет дни, в житницата останало

вече съвсем малко зърно, и Малх отново отишъл при аввата и му съобщил за намаляването на житото. Но аввата отново, както и първия път, го отпратил да си върши работата и да не се грижи за това. След два дни в житницата не останало нищо и Малх в смущение се върнал при аввата. Тогава преподобният отишъл до житницата и наредил на Малх да я отвори.

А Малх с клетва уверил, че не е останало и едно зърно и няма защо да се отваря, но въпреки това отворил. И видял житницата пълна с всякакъв вид зърно и изпаднал в ужас; а преподобният го укорил за неверието. От това време в житницата нямало оскъдица, докато не отминал гладът: колкото завеждащият я изразходвал за един ден, с толкова тя се оказвала напълнена за следващия. По такъв начин по време на глада преподобният изхранил не само братята, но и голямо множество бедни и сиромаси, странници и пришълци. Дивни са тези Божии дела, но по-нататък следват още по-чудесни събития.

Някой си Павел - не този, за когото беше казано по-горе, а друг, - монах от друга обител, - страдайки от тежка болест, изпратил да помолят светеца да дойде при него. Като дошъл до обителта на преподобния, пратеникът го заварил да беседва с Халкидонския епископ за църковните догмати и светецът не можел да отиде при болния, преди да свърши беседата си с епископа за църковните дела. Междувременно Павел починал и когато преподобният дошъл, всички обреди над него вече били извършени и го изнасяли за погребение. Притежавайки велика вяра, светият отец издигнал телесните и духовните си очи към небето, усърдно се помолил на Бога в тайната стаичка на сърцето си, както имал обичай да прави, и положил ръката си върху умрелия. Неколцина от присъстващите мислено се присмивали, казвайки:

- Какво, този старец не вярва, че братът е умрял и проверява

с ръка?

Докато те мислели така, светецът го докоснал с ръката си; починалият внезапно оживял, повдигнал се, седнал на одъра и започнал да говори. Всички изпаднали в ужас и трепет от това страшно чудо, а преподобният забранил на присъстващите да говорят за това; но Божието величие и тези толкова велики Негови дарования не могли да се укрият.

Трябва да разкажем също и за силата и властта, които преподобни Маркел имал над бесовете. По неговите молитви бесовете били прогонвани от хората подобно на прах, помитан от силен вятър. Веднъж довели при него четирима бесновати, жестоко измъчвани от бесове, които викали към светеца:

- Заповядай ни да излезем, защото ти имаш власт над нас!

Но светецът мълчал и дори не ги гледал, а само се молел в себе си на Бога:

- Господи, помилуй създанието Си!

Той добре познавал коварството на бесовете, които искали да го въвлекат във високоумие с лукавите си думи. И докато светецът мълчал, бесовете излезли, победени от смирението му.

Но кой е в състояние подробно да разкаже за чудесата на преподобния наш отец? Ето още едно от безбройните му чудеса за наша полза и за прослава на Бога, Който е дивен в Своите светии.

Веднъж във Византион избухнал голям пожар и целият град бил обхванат от пламъци, наказан от Бога за греховете на жителите си. Нямало никаква възможност да се угаси неукротимата сила на огъня, поглъщащ всичко. Вече нямало надежда дори и една къща да оцелее от пожара, защото

целият град бил изцяло обхванат от пламъци. Като узнал това, преподобният Маркел застанал на молитва, издигнал ръце към небето и проливал сълзи от очите си. И огънят незабавно спрял и половината град се спасил: защото цялата огнена сила внезапно угаснала, като че от проливен дъжд, от сълзите на преподобния.

След това се случило и следното: Един велможа, на име Ардавурий, син на Аспар, жесток по нрав и арианин по вяра, се разгневил на един от своите подчинени, на име Иоан, и искал да го убие. Като нямал къде да се скрие, Иоан избягал в обителта на преподобния Маркел. Ардавурий узнал за това и изпратил свои слуги, за да го доведат оттам, но преподобният не го предал. Велможата отново изпратил други слуги с молба, а заедно с това и със заплаха незабавно да предаде Иоан, но преподобният и тях отпратил без нищо. Тогава резгневеният Ардавурий изпратил въоръжени войници, за да извлекат със сила Иоан от манастира и да убият с меч тези, които започнат да се съпротивляват. И когато войниците с извадено оръжие обградили отвсякъде обителта и се канели да превземат манастира, братята дошли при светеца и с плач го умолявали да предаде Иоан, за да не загинат и те без вина заради него. Но преподобният не послушал братята (понеже бил твърде милостив и не искал да предаде на смърт невинен човек) и се обърнал към духовното оръжие, към силата на честния Кръст, и като се оградил с него, той сам излязъл срещу войниците. И в същия миг голям страх обхванал всички войници: те видели Кръст, сияещ като слънце, а около него - голям пламък, мълнии и гръмове. Като захвърлили оръжието, те в ужас избягали при изпратилия ги, който също се ужасил, и като укротил гнева си, простил на Иоан.

Тъй като тук бе споменато за Ардавурий и за баща му Аспар, няма да бъде излишно да разкажем и за кончината им, за която било открито на преподобния. Аспар, който

произхождал от готското племе, бил първи по знатност и по могъщество след царя и командвал цялата гръцка войска. Той имал двама сина; големият се казвал Ардавурий, а по-малкият - Патрикий. Той в много неща се стараел да противодейства на царя и с целия си дом тайно враждувал против царския род. Аспар причинявал много злини на Църквата Христова с това, че помагал на арианите. А благочестивият и христолюбив цар Лъв, наречен Велики *(Лъв I Тракиец, който поставя началото на Тракийската династия в управлението на Ромейската империя. Лъв I е император от 457 до 474 година. - б.р.)*, бил кротък и богобоязлив и го търпял до време поради незлобливостта си, и защото цялата сила на гръцката войска, сред която тогава имало множество ариани, била привързана към дома на Аспар и му се подчинявала; на този злочестив дом му било съдено скоро да загине. Преподобният Маркел имал за него следното видение насън: един лъв се борел със змей, който, бидейки безкрайно голям, го биел с опашката си и го надвивал. Победеният лъв скърбял и напразно обикалял около змея, като не бил в състояние да му причини каквато и да е вреда. След това лъвът и змеят легнали да отдъхнат, уморени от борбата. След немного време лъвът, като събрал силите си, внезапно, сякаш пробудил се от сън, се устремил към змея с голяма ярост и го победил, като го ударил в земята. Като получил това видение, преподобният предрекъл, че Аспар ще загине от царя с целия си дом, защото лъвът от видението символизирал цар Лъв, а големият змей - Аспар, който наистина бил змей, уязвяващ православието и нанасящ му вреда с арианското си злочестие. В скоро време предсказанието на светеца се сбъднало. Поради милостта и благостта си благочестивият цар пожелал да се помири с Аспар и синовете му и от врагове да ги направи свои приятели; стараел се също да ги доведе и до благочестие. Затова той сгодил дъщеря си Ариадна за по-малкия син на Аспар Патрикий, когото искал да остави за цар след себе си, понеже

нямал син и възнамерявал да въздигне на престола зет си. Но тогава сред благочестивия народ се надигнал ропот: всички се уплашили, че Църквата Христова ще бъде унижена докрай от клеветите и злобата на арианите, понеже зетят на царя бил арианин. Всички православни, като се събрали заедно с епископите и свещениците, и като взели със себе си светия старец Маркел, отишли при царя на хиподрума и му казали да не възкачва еретик на царския престол, и зетят на царя или да се отрече от арианската ерес, или, ако непременно иска да остане в нея, да не приема царско достойнство.

Успокоявайки народа, цар Лъв обещал да приведе зет си към православието. И макар че зет му, макар и от лукавство, се присъединил към истинската вяра, ропотът сред народа не стихвал. По това време станали явни козните на Аспар и злобата му - разкрило се, че той не само се стреми към царския венец, но заедно със синовете си търсел начин да вземе главата на царя и възнамерявал да го убие. Тогава целият народ въстанал против Аспаровия дом, не понасяйки коварството му, и по всякакъв начин се опитвал да го погуби. Но Аспар, като се побоял, избягал със синовете си в Халкидон и се затворил в църквата на света мъченица Евфимия, при което множество воини стоели около църквата и охранявали безопасността му. След помирителни думи от страна на царя, той излязъл оттам и отново се върнал в Цариград. Скоро след това и самият Аспар, и синът му Ардавурий били убити от Зинон по заповед на царя; царският зет Патрикий бил изпратен на заточение, а сгодената за него царска дъщеря Ариадна била омъжена за Зинон, който по-късно, след смъртта на цар Лъв, приел и гръцкото царство. Така загинал нечестивият Аспаров род, победен от Лъв, по пророчеството на светеца.

Но да се върнем отново към преподобния Маркел. Когато народът със светителите и с презвитерите, а също и с

преподобния Маркел отивал на хиподрума при цар Лъв, мнозина от вярващите се удостоили да видят как Божий ангел във вид на прекрасен юноша, облечен в бяла дреха и препасан със златен пояс, съпровождал свети Маркел и го поддържал под ръката. И виждали това през цялото време, докато той вървял с народа и докато се връщал обратно, до вратата на жилището си. Щом го довел до вратата, ангелът станал невидим. От това става явно колко много Бог е обичал блажения наш отец Маркел, щом изпратил ангелите Си да го съпровождат и да го охраняват по пътя. Върху него се сбъднали словата на Писанието: “Ще заповяда на Ангелите Си за тебе, да те опазват във всички твои пътища: ще те понесат на ръце, да се не спънеш о камък с ногата си”.

Като проживял шейсет години в монашески подвиг, преподобният се приближил към блажената си кончина. И той се изравнил с пророците - по прозорливост, с патриарсите - по вяра и несъмнено упование на Бога, с мъчениците - по всекидневно умъртвяване на тялото. С боговидението си той се уподобил на пророк Моисей, на когото бил равен и по благодат, с кротостта - на Давид, с ревността си във вярата - на апостол Петър, с девството и богословието си - на Иоан, а с благодатта на изцеленията - на всички апостоли, понеже за всички той бил източник на изцеления и река на чудесни благодеяния. Когато преподобният легнал болен, множество монаси със сълзи го наобиколили. Между тях имало и един, на име Лукиан, който бил от знатен произход, и като презрял всичко светско, встъпил на пътя на монашеството и преуспял повече от другите в добродетелното житие; като плачел по-силно от другите, той молел светеца да не го оставя без ръководството си, за да не бедства без кормчия в морето на тукашния живот, посред вълните на изкушенията, а да го вземе със себе си. Като погледнал към него, преподобният рекъл:

- Дерзай, чедо, защото скоро след заминаването ми и ти ще дойдеш след мен.

От околните манастири се събрали игумените и братята, а от царския град дошли светители и велможи, за да посетят болния и да му дадат последна целувка. А преподобният давал подходящо наставление на всекиго и много беседвал за полза на душата и за вечния живот. След това той им наредил за малко да го оставят самичък, като че искал малко да поспи. И когато всички излезли, той заспал с блажения сън на вечния покой, като предал святата си душа в Божиите ръце. Погребали го в построената от самия него църква. А блаженият Лукиан неотстъпно плакал на гроба му, и на петия ден преподобният му се явил във видение и му рекъл:

- Защо скърбиш? Нима не вярваш, че помолих Бога за теб и съвсем скоро ти ще бъдеш с мен?

На третия ден след това видение Лукиан починал в Господа, като надживял своя отец и наставник с осем дни. Така и след преставянето си преподобният Маркел изпълнил пророчеството си, като взел при себе си, съгласно обещанието, любимия си ученик Лукиан. И се явил със светиите, на които станал равен чрез добродетелния си живот, пред Най-Светия от всички светии свой Владика във вечна радост и веселие, с които да се сподобим и ние по неговите молитви и по благодатта на нашия Господ Иисус Христос, на Когото слава във вековете. Амин.

Тропарь преподобного Маркелла

глас 8

В тебе, отче, известно спасеся, еже по образу,/ приим бо Крест, последовал еси Христу/ и дея учил еси презирати убо плоть, преходит бо,/ прилежати же о души, вещи безсмертней.

Темже и со Ангелы срадуется, преподобне Маркелле, дух твой.

Кондак преподобного Маркелла

глас 8

Яко звезда, красно сияя,/ от Ефеса провозсиял еси нам, всеблаженне, постижно,/ и добродетельми возгремел еси,/ наставник иноком многим быв, преподобие,/ того ради и царствующий град просветил еси,/ и сего ради вопием ти:/ радуйся, отче всеблаженне Маркелле.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

{{_LINK1_}}

---

buditeli.info © 2017